RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORILOR DELINCVENȚI ÎN LUMINA REGLEMENTĂRILOR JURIDICO-PENALE A REPUBLICII MOLDOVA ȘI ASPECTE DE DREPT COMPARAT

Cătălina RĂILEANU
Facultatea de Drept
CZU: 343.224.1:343(478)(094) + 340.5 *katalinaraileanu@gmail.com*

Criminalitate şi delincvenţa juvenilă au devenit una din problemele prioritare și stringente cu care s-a confruntat şi se confruntă, în continuare societatea la etapa actuală, precum și posibile acțiuni care urmează a fi întreprinse în vederea soluționării acestora. Studierea multiaspectuală a răspunderii penale a minorilor este un precept ce rezidă în trebuința ancorării unui sistem de prevenire cât mai eficace, luându-se în considerare atât personalitatea infractorului minor, cât şi influenţa răspunderii penale asupra sa.

Articolul 21, alin. (1) CP al RM specifică "sunt pasibile de răspundere penală persoanele fizice responsabile, care, în momentul săvârşirii infracţiunii, au împlinit vârsta de 16 ani". În același context, conform art. 67 alin. (4) Codul Penal al RM, „munca neremunerată în folosul comunităţii nu poate fi aplicată militarilor prin contract şi persoanelor care nu au atins vârsta de 16 ani". [1] O astfel de pedeapsă alternativă detenției este determinată de autorităţile administraţiei publice locale. Cu titlu de exemplu, Codul penal al statului Israel invocă că caracterul muncii se indică într-un act emis de instanţa de judecată, numit ordin de muncă, or, legea penală nu reglementează numărul concret de ore şi durata zilnică de prestare a lor, ele fiind determinate, de la caz la caz, în procesul de individualizare a pedepsei penale.[2]

Articolul 71 alin. (3) CP al RM statuează în mod expres că „detenţiunea pe viaţă nu poate fi aplicată femeilor şi minorilor", iar la stabilirea categoriilor de pedeapsă şi a limitelor acestora în Partea generală a Codului penal al Republicii Moldova se face individualizarea pedepsei penale sub forma închisorii. Într-o manieră asemănătoare, art. 70 alin. (3) prevede că la stabilirea pedepsei închisorii pentru persoana care, la data săvârşirii infracţiunii, nu a atins vârsta de 18 ani, termenul închisorii se stabileşte din maximul pedepsei, prevăzute de legea penală pentru

infracţiunea săvârşită, reduse la jumătate. Având în vedere prevederile art. 70 alin. (4), la stabilirea pedepsei definitive în caz de concurs de infracţiuni pedeapsa închisorii nu poate depăşi 25 de ani pentru adulţi, 20 de ani pentru persoanele care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vîrsta de 21 de ani, şi 12 ani şi 6 luni pentru minori, iar în caz de cumul de sentinţe - de 30 ani pentru adulţi, 25 de ani pentru persoanele care au atins vîrsta de 18 ani, dar nu au atins vîrsta de 21 de ani, şi 15 ani pentru minori. Prezintă utilitate Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii nr.39 din 22.11.2004, invocând faptul că cauzele penale privind minorii se judecă de un complet de judecată format din judecători cu experienţă bogată, specializaţi în acest domeniu şi numiţi pentru a judeca asemenea cauze prin ordinul preşedintelui instanţei.

Potrivit Codului penal francez, vârsta răspunderii penale coincide cu vârsta majoratului, dar în anumite cazuri poate fi redusă la 13 ani. Această lege prevede sancțiunile educative care pot fi pronunțate împotriva minorilor între 10 și 18 ani și pedepsele care pot fi pronunțate împotriva minorilor între 13 și 18 ani, ținându-se seama de atenuarea responsabilității de care beneficiază în virtutea vârstei lor".[3] În conformitate cu abordarea pozitivistă-corecțională, prin urmare Codul Spaniol din anul 1926 - avea ca premisă faptul că infracționalitatea în rândul minorilor presupunea în mod necesar intervenția publică în vederea reabilitării sociale a acestor persoane. În reglementarea penală română, sistemul sancționator aplicabil delincvenților juvenili este exclusiv, constituit din măsuri privative și neprivative de libertate, cu caracter educativ. În acest context, potrivit Codului penal român, minorul sub vârsta de 14 ani beneficiază de prezumția absolută și irefragrabilă că nu are discernământ și, drept urmare, nu poate fi angajată tragerea la răspundere penală. [4, p. 116] După cum se observă, diverse izvoare legislative deslușesc propria perspectivă în coraport cu măsurile de constrângere cu caracter educativ aplicate minorului, la fel, textele legale au facultatea de a contura scăderea infracţionalităţii în rândul minorilor, prevenirea săvârşirii de fapte prejudiciabile şi reeducarea celor care deja au fost în conflict cu legea.

Prin prisma celor enunțate, autoritățile competente trebuie să acorde o atenție deosebită implementării programelor probaționale introduse în legea penală, pentru asigurarea reeducării minorului și reintegrării

sociale a acestuia. Cu toate acestea, nu trebuie să uităm că eficiența acestor deziderate depinde pe deplin de modalitatea de punere a acestora în aplicare. Apreciem că eforturile naționale trebuie să fie concentrate în diverse domenii, îndeosebi prin susținerea financiară și resurse umane potrivite se poate reduce cifra infracţionalităţii în rândul delincvenților juvenili. În calitate de propunere lege ferenda, luând în vedere practica ţărilor menționate mai sus în materia pedepsei stabilite în art. 67 CP al RM, susținem modificarea conţinutului articolului, prin oferirea atribuţiilor de stabilire a caracterului muncii, duratei exacte de prestare a muncii, ș. a. în cazul minorilor - instanţelor de judecată.

Bibliografie:

- *Legi și acte normative:*

1. Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002, Publicat : 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. 195.
2. Codul penal al statului Israel din 2005. Законодательство зарубежных стран. - Санкт-Петербург: Юридический Центр Пресс, 2005.
3. Codul penal al Franței https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/ (vizitat: 11.02.2002)

- *Cărți și publicații monografice:*

4. BUTOI, T. Tratat universitar de psihologie judiciară. Bucureşti: Pinguin Book, 2006.

Stela BOTNARU,
doctor în drept, conferențiar universitar.